

Hørings svar til NOU 2019: 19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom - Likestillingsutfordringer blant barn og unge

Stiftelsen Sex og Politikk og organisasjonen SNU – Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom, viser til Kulturdepartementet sitt høringsnotat av 14. november 2019 og takker for muligheten til å gi innspill. Vi jobber med seksuell og reprodutiv helse og rettigheter for alle i Norge og internasjonalt. Sex og Politikk distribuerer Norges mest populære materiell til seksualitetsundervisning i Norge, kjent som Uke 6. SNU kurser ungdom i å prate om seksualitet med andre ungdom over hele landet.

Her er vårt hørings svar til NOU 2019: 19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom - Likestillingsutfordringer blant barn og unge.

Vi vil først og fremst gi skryt til #UnglDag-utvalget for en godt utarbeidet rapport og høringsforslag. Vi håper og tror at dette høringsforslaget kan bidra til å forbedre likestillingsutfordringene som unge opplever i dag og at forslagene blir implementert i Norge. Vi setter spesielt pris på at utvalget har tenkt interseksjonelt og fokuserer på normkritikk i deres tilnærming. Det er svært viktig å se på hvordan samvirkende diskriminering påvirker alle unge og å huske å ha et normkritisk språk i alt arbeid. Vi er svært positive til at utvalget fokuserer på hvordan trange kjønnsnormer virker innskrenkende for alle kjønn og at tokjønnsmodellen og kjønnsstereotyper bør og skal utfordres. Å skape et mulighetsrom for barn og unge bidrar til mer mangfold, frihet og trygghet for alle unge.

Dette er våre innspill til utredningen:

- Vi støtter helhjertet at det er et behov for kompetanseheving i barnehage og skoler og at utvalget synliggjør dette i de anbefalinger og økonomiske prioriteringer de skisserer.
- Vi støtter anbefalingene om at det opprettes et likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet.
- Vi vil påpeke at det er flere ulike aktører som jobber med kompetanseheving innenfor feltet, for eksempel oss selv (Sex og Politikk og SNU), Restart og Rosa Kompetanse for å nevne noen få. Vi ønsker også en tverrfaglig innsats hvor man bruker ressursene til oss i sivilsamfunnet som kompetansehevere i samarbeid med kunnskapsdepartementet.
- Vi er skeptiske til setningen om at kjærlighet og samliv mellom mennesker av samme kjønn er blitt hverdagslig. Dette er nok ett ønskescenario, men ikke en realitet helt enda. Vi stiller oss også kritiske til setningen om at dagens seksualitetsundervisning "i noe grad" er heteronormativ. Den har vært og er fremdeles i mange områder i stor grad heteronormativ. Setningen "De fleste i Norge har et uproblematisk forhold til at det finnes et mangfold av seksuelle orienteringer." Er også en påstand vi mener det ikke er helt belegg for å hevde. For eksempel viser Barne- ungdoms-, og familiedirektoratets

holdningsundersøkelse fra 2017 at det er en lang vei å gå ved folks holdninger til seksuelle minoriteter. Vi mener derfor at det her må gjøres noen språklige nyanseringer, blant annet knyttet til hvor positive holdningene i samfunnet er til kjønns- og seksualitetsmangfold.

- Utvalget skriver konsekvent “seksualundervisning”, selv om det heter seksualitetsundervisning. Dette begrepet ble stadfestet i “snakk om det” strategi for seksuell helse (2017-2022). Dette begrepet er anerkjent og brukes konsekvent av alle som jobber innenfor tematikken helhetlig seksualitetsundervisning.
- Vi ser at utvalget har lansert et nytt begrep de kaller kjønn+ i sin utredning. Vi vil påpeke at man bør nyansere språket også her, da de egentlig sikter til og mener fenomenet samvirkende diskriminering / interseksjonalitet. Dette er fagbegrepene som brukes i academia og politisk. Vi ser ikke umiddelbart behovet eller årsakene til å lansere et nytt begrep for noe som allerede er anerkjente begreper. I alle fall bør det påpekes at utvalgets begrep “kjønn+” egentlig betyr interseksjonalitet / samvirkende diskriminering.
- Vi anbefaler at noe av språket rundt kjønnsmangfold justeres for å bli mer inkluderende og mindre bastant. For eksempel under kapittel 3.2.3 om reproduksjon.
- Vi er helt enige i utvalget sin kritiske holdning til hvordan kommersielle aktører spiller på kjønnsstereotyper og at dette gir et økende kommersielt forbruks- og utseendepress som i stor grad tilbyr snevre rammer til måter å være gutt på og strenge krav til måter å være jente på.
- Vi er fullstendig enig med utvalget om at arbeidet med likestillingsintegrering må styrkes, særlig gjelder det i opplæringssektoren.

Videre ønsker vi å fokusere på det som er skrevet i utredningen om seksualitetsundervisning, da dette er vårt spesialfelt.

Vi vil først og fremst berømme utvalget for at de har fokusert på seksualitetsundervisning og hvor viktig den er for barn og unge i Norge. Sex og Politikk og SNU er helt enige med meldingen, som slår fast at seksualitetsundervisning *“..er helt avgjørende for å ruste elevene til nåtid og framtid. Skolen skal formidle et nyansert, sunt og positivt syn på kjønn, kropp og seksualitet. Det er også et område som er spesielt godt egnet for å formidle kunnskap om identitet knyttet til kropp og seksualitet og hvor skolen kan utfordre kjønnsstereotyper og tradisjonelle kjønnsroller. (s127)”*.

Vi noterer oss at utvalget anbefaler å heller kalle det “undervisning om kjønn, kropp og seksualitet”, og ser at det kan være noen fordeler med å gå bort fra det noe snevrere og nå utdaterte begrepet “seksualundervisning”. Vi bruker selv *helhetlig seksualitetsundervisning*, som rommer det samme utvalget sikter til, og som lener seg på det internasjonalt anerkjente begrepet “comprehensive sexuality education”, der UNESCO har satt noen svært gode, internasjonale standarder, som gjerne bør inkluderes som en referanse (<https://sexogpolitikk.no/2018/01/11/unescos-reviderte-retningslinjer-helhetlig-seksualitetsundervisning-publisert-10-januar/>) på en standard Norge har forpliktet seg på å etterstrebe.

Utvalget påpeker i sin utredning at seksualitetsundervisningen i Norge ikke ser ut til å fungere godt nok. Unge de har pratet med og deres erfaring er at undervisningen ofte dreier seg hovedsakelig om puberteten, graviditeten og seksuelt overførbare

sykdommer. De opplever at unge etterspør mer fokus på god og positiv seksuell helse. Det opplever vi som jobber med barn og unge, lærere og seksualitetsundervisning også.

Utvalget forteller videre at ungdom de har pratet med etterlyser mer informasjon og kompetanse rundt seksualitet og medier/ sosiale medier, slik som for eksempel porno og sexting. Vi er fullstendig enig med utvalget i dette og det er også vår erfaring fra tilbakemeldingene vi får fra unge vi er i kontakt med. Dette viser også at seksualitetsundervisning er et "levende" fag i stadig utvikling, der det kontinuerlig kommer nye utfordringer og muligheter. Materiellet og kompetansen må oppdateres jevnlig. Man er aldri ferdig utlært på dette området.

Rapporten skriver videre at : "Å styrke undervisning om kjønn, kropp og seksualitet er viktig. Vi foreslår et strukturelt grep og et betydelig kompetanseløft som både utfordrer kjønnsstereotyper generelt og i større grad retter fokus mot de positive sidene ved seksualiteten» Her er vi i Sex og Politikk og SNU helt enige, og her ønsker vi å fortsette å bidra, med nesten 10 års erfaring med undervisningsopplegget Uke 6 i bagasjen. Dette er noen vurderinger rundt tema helhetlig seksualitetsundervisning vi savner i meldinga og som vi ønsker å spille inn:

- Et strukturelt grep bør inkludere funksjoner for enda sterkere tverrdepartemental koordinering- og samarbeid.
- Et intensivert likestillingsarbeid i grunnopplæringen vil få størst effekt gjennom å stimulere til bredt og systematisk samarbeid om helhetlig seksualitetsundervisning, mellom berørte departement og direktorat, skoleeierne/kommunene, frivillig sektor, fagutdanningene og fagmiljøer på feltet.
- God seksualitetsundervisning som oppleves relevant og engasjerende for både elever og undervisere er "ferskvare"; oppdatering av U-dirs ressurshefte på temaet er et viktig bidrag til helhetlige retningslinjer for denne undervisningen, men bør suppleres av mer dynamisk undervisningsopplegg som gjerne aktualiseres gjennom kampanjekonsept, slik som Uke 6 og "Mine og dine grenser".
- Et større kompetanseløft kan med fordel bygge videre på erfaring fra og oppslutning om opplegg som allerede brukes av nesten halvparten av alle skoler; Uke 6 baseres på didaktisk utprøvde, deltakende, dialogbaserte og normkritiske metoder, med positiv seksualitet sentrum og mye rom for refleksjon.
- Finansieringen av helhetlig seksualitetsundervisning bør synliggjøres gjennom tydelige dedikerte midler, aller helst i form av egen linje i statsbudsjett.

Vi takker for muligheten til å bli hørt og sende inn innspill og vil ønske lykke til i den videre prosessen. Samtidig stiller vi med glede vår faglige kompetanse til disposisjon i det videre arbeidet.

Oslo, 02.03.2020

Med vennlig hilsen

Tor Hugne Olsen (s)
Daglig leder i Sex og Politikk

Sol Stenslie (s)
Leder i SNU – Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom